

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

02 februarie 2016

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție
în componență:

Președinte Nicolae Gordilă,
Judecători Iurie Diaconu, Elena Covalenco, Liliana Catan,
Ion Guzun,

a judecat în ședința de judecată, fără citarea părților la proces, recursul ordinar împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 13 mai 2010, declarat de avocatul Natalia Bayram în numele inculpatului

Doncă Gheorghe Ion, născut la 24 decembrie 1975, originar și locuitor al s. Lăpușna, r-nul Hîncești, cetățean al R. Moldova, fără antecedente penale.

Termenul de examinare a cauzei
în instanța de fond: 18 noiembrie 2009 – 10 februarie 2010,
în instanța de apel: 26 martie – 13 mai 2010,
în instanța de recurs: 09 noiembrie 2015 – 02 februarie 2016.

Asupra recursului menționat, Colegiul penal lărgit,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Hîncești din 10 februarie 2010, inculpatul Doncă Gheorghe a fost achitat de sub învinuirea comiterii infracțiunii prevăzute de art. 151 alin. (4) Cod penal, din motiv că fapta nu a fost săvârșită de el.

Prin aceeași sentință, Croitoru Vasile a fost condamnat în baza art. 151 alin. (4), 79 Cod penal, la 6 ani închisoare, dar în privința lui hotărârile judecătorești nu se contestă.

2. Instanța de fond a constatat că Doncă Gheorghe este învinuit că la 21 octombrie 2008, aproximativ ora 03:00, în drumul din partea de est al s. Buțeni, r-nul Hîncești, împreună cu Croitoru Vasile, prin înțelegere prealabilă, în urma relațiilor reciproc ostile cu Stafie A., din motiv de dușmănie, intenționat i-au aplicat ultimului lovituri cu pumnul peste cap și diferite părți ale corpului, cauzându-i traumă bontă a abdomenului, cu ruptură a mezenterului, care a dus la hemoragie puternică internă, în cantitate de 3500 ml de sânge, contuzie a intestinului gros cu hemoragie în jur, fractură a coastei 7 pe stânga cu hemoragie în jur, formații de excoriații a feței, urechii drepte cu eliminări de sânge, ce au dus la șoc traumatic, leziuni care se califică ca vătămări corporale grave, periculoase pentru viață, ce au dus la deces.

Instanța a reținut că inculpatul Croitoru V. a recunoscut vina și a declarat că Stafie A. l-a lovit cu piciorul, iar el l-a lovit pe acesta în regiunea coastelor pe stânga, apoi în burtă, plecând de la locul incidentului. Nu a văzut ca și Doncă G. să-i fi aplicat lovituri.

Inculpatul Doncă G. nu a recunoscut vina și a relatat că nu a văzut cine l-a lovit pe Stafie A., fiindcă în acel moment el se bătea cu Gușă S.

Totodată, vinovăția inculpatului Doncă G. nu și-a găsit confirmarea, fiind constatată existența unor dubii în privința vinovăției lui, din motiv că o parte din martori au declarat că acesta i-a aplicat lovituri lui Stafie A., iar o parte – că nu l-a lovit pe ultimul.

Instanța a tratat inexactitățile în favoarea lui Doncă G., considerându-l nevinovat, urmând a fi achitat din motiv că fapta nu a fost comisă de el.

În baza probelor administrate, instanța a concluzionat ca fiind dovedit că, la 21 octombrie 2008, aproximativ ora 03:00, în drumul de lângă damba s. Buțeni, r-nul Hîncești, Croitoru V. i-a aplicat lovituri cu mâinile și picioarele lui Stafie A. cauzându-i leziuni corporale, ce au dus la decesul ultimului.

3. Procurorul a declarat apel, solicitând casarea parțială a sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatul să fie condamnat în baza art. 151 alin. (4) Cod penal, la 8 ani închisoare, cu executare.

Apelantul a indicat că probele administrate au dovedit cu certitudine, că inculpații i-au aplicat lui Stafie A. multiple lovituri cu pumnul și picioarele, cauzându-i vătămări corporale grave care au dus la decesul victimei.

Instanța nu a apreciat corect argumentele prezentate, nu a ținut cont de circumstanțele cauzei.

4. Potrivit deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 13 mai 2010, apelul a fost admis, casată parțial sentința, rejudecată cauza și pronunțată o nouă hotărâre.

Doncă Gheorghe a fost condamnat în baza art. 151 alin. (4) Cod penal la 6 ani închisoare, cu executare în penitenciar de tip semiînchis, de la reținere.

Instanța de apel a reținut că ***instanța de fond pe deplin a stabilit starea de fapt a acțiunilor săvârșite de inculpat, însă greșit l-a achitat.***

Instanța de apel a constatat că, la 21 octombrie 2008, aproximativ ora 03.00, în drumul din partea de est al s. Buțeni, r-nul Hîncești, Doncă G., împreună și prin înțelegere prealabilă cu Croitoru V., în urma relațiilor reciproc ostile cu Stafie A., din motiv de dușmănie, intenționat i-au aplicat ultimului lovituri cu pumnul peste cap și diferite părți ale corpului, cauzându-i traumă bontă a abdomenului, cu ruptură a mezinternului, care a dus la hemoragie puternică internă, în cantitate de 3500 ml de sânge, contuzie a intestinului gros cu hemoragie în jur, fractură a coastei 7 pe stânga cu hemoragie în jur, formații de excoriații a feței, urechii drepte cu eliminări de sânge, ce au dus la șoc traumatic, leziuni care se califică ca vătămări corporale grave, periculoase pentru viață, ce au dus la deces.

Vina inculpatului a fost dovedită pe deplin prin probele administrate.

Astfel, martorii Gușă S. și Paraschiv V. au relatat similar că inculpatul, având o bătă în mână, s-a îndreptat spre Stafie A. și l-a lovit în burtă. Croitoru V. la fel l-a lovit pe Stafie A. Ultimul nu putea vorbi, nici merge. Pruticov A. și Paraschiv V. l-au dus acasă unde, peste 2 ore, acesta a decedat.

Conform expertizei medico-legale, leziunea corporală care a dus la decesul părții vătămate putea să survină de la mai multe lovituri.

Potrivit raportului de expertiză medico-legală, pe cadavrul lui Stafie A. au fost depistate traume bonte a abdomenului cu ruptura mezinternului, conform criteriului periculozității pentru viață, calificându-se ca vătămări corporale grave.

Vina inculpatului a fost confirmată și prin procesele-verbale de cercetare la fața locului.

Instanța de apel a calificat acțiunile inculpatului în baza art. 151 alin. (4) Cod penal, adică vătămarea intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății, *săvârșită din motive de dușmănie*, care au provocat decesul victimei.

5. La 15 octombrie 2015, avocatul Natalia Bayram a declarat recurs ordinar, în numele inculpatului Doncă G., în care solicită casarea acestei decizii și menținerea sentinței.

Recurentul a invocat că inculpatul a fost audiat în instanța de apel, pe când martorii acuzării, pe declarațiile căror a fost întemeiat apelul, nu au fost audiați. Lista probelor din dosar a fost dată citirii în lipsa unui demers al procurorului pentru cercetare suplimentară a probelor verificate în instanța de fond, procurorul refuzând la audierea martorilor indicați în lista probelor la care s-a referit în apel, ca fiind probe decisive, probele menționate nefiind cercetate în instanța de apel, după achitarea inculpatului în instanța de fond, fiind încălcate prevederile art. 24 Cod de procedură penală și art. 6 CEDO.

În conformitate cu prevederile art. 26 alin. (3) Cod de procedură penală, sarcina prezentării probelor învinuirii îi revine procurorului.

În baza principiului contradictorialității în procesul penal, principiu unanim recunoscut și susținut de jurisprudența CtEDO, sarcina probațiunii în ședințele de judecată în instanțele de fond și de apel îi revine acuzatorului de stat, funcția acuzării fiind pusă pe seama procurorului. CtEDO, în hotărârea Capean vs Belgiei din 13 ianuarie 2005, a constatat că, în domeniul penal, problema administrării probelor trebuie să fie abordată din punctul de vedere al art. 6 § 2, fiind obligatoriu ca sarcina de a prezenta probe să-i revină acuzării.

Nerespectarea jurisprudenței CtEDO și încălcarea prevederilor art. 24, 26 Cod de procedură penală, care îl obligă pe acuzatorul de stat, după o hotărâre de achitare pronunțată de prima instanță, să solicite audierea inculpatului în instanța de apel și să prezinte probe în susținerea acuzațiilor penale aduse inculpatului, urmează a fi apreciată ca o nesusținere a acuzațiilor penale în privința inculpatului, în cadrul examinării apelului, declarat împotriva sentinței de achitare.

Ignorarea jurisprudenței CtEDO și încălcarea prevederilor art. 24, 26 Cod de procedură penală lezează dreptul inculpatului la un proces echitabil, garantat prin art. 6 CEDO.

Totodată, în ședința de judecată din 13 mai 2010, când a fost pronunțat dispozitivul deciziei, inculpatul a fost prezent. Ulterior, din motive de sănătate, a fost în imposibilitate de a se prezenta în instanța de apel, făcând cunoștință cu decizia motivată la 14 septembrie 2015, prin intermediul avocatului.

La materialele dosarului nu există dovezi că inculpatul a primit contra semnătură copia deciziei motivate, ce a împiedicat formularea unui recurs, în conformitate cu prevederile art. 430 Cod de procedură penală.

În drept, recursul este întemeiat pe prevederile art. 427 alin. (1) pct. 8), 15) Cod de procedură penală – nu au fost întrunite elementele infracțiunii, instanța de judecată internațională, prin hotărâre pe un alt caz, a constatat o încălcare la nivel național a drepturilor și libertăților omului care poate fi reparată și în această cauză.

6. Judecând recursul ordinar pe baza materialului din dosarul cauzei și argumentelor invocate, Colegiul penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

În primul rând, în corespundere cu art. 3 Cod de procedură penală, în desfășurarea procesului penal se aplică legea care este în vigoare în timpul judecării cauzei în instanța judecătorească. Conform art. 422 Cod de procedură penală, termenul de recurs este de 30 de zile de la data pronunțării deciziei. Potrivit art. 231 alin. (3) Cod de procedură penală, la calcularea termenelor pe zile nu se ia în calcul ziua de la care începe să curgă termenul, nici ziua în care acesta se împlinește.

Sub acest aspect se atestă că, instanța de apel a pronunțat doar dispozitivul deciziei adoptate la 13 mai 2010, în lipsa inculpatului, dar în prezența avocatului Mihai Șura (*v.II, f.d. 68*).

Totodată, avocatul Natalia Bayram a făcut cunoștință cu decizia motivată a instanței de apel, fapt ce este echivalent cu data pronunțării deciziei respective, pe 14.09.2015 și a declarat recurs la 15.10.2015, adică în termenul prevăzut de lege (*v.II, f.d. 101, pct. 5. din decizie*).

Or, alte informații cu privire la data pronunțării deciziei instanței de apel și declarării recursului ordinar nu există nici în dosar și nici în recursul nominalizat.

În al doilea rând, conform art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de această instanță, inclusiv în temeiul când hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția. Potrivit art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs este în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, dar fără a agrava situația inculpatului.

Instanța de recurs doar verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

În această consecutivitate se reține că instanța de apel a comis următoarele erori de drept.

Potrivit art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, decizia instanței de apel trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus la admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date. Conform art. 419 Cod de procedură penală, rejudecarea cauzei de către instanța de apel se desfășoară potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță, care se aplică în mod corespunzător. În corespundere cu art. 101 alin. (1) Cod de procedură penală, fiecare probă urmează să fie apreciată din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor. Conform art. 394 alin. (1) pct. 1) și 2) Cod de procedură penală, partea descriptivă a sentinței de condamnare trebuie să cuprindă probele pe care se întemeiază concluziile instanței de judecată și motivele pentru

care instanța a respins alte probe. Potrivit art. 24 Cod de procedură penală, instanța judecătorească nu este organ de urmărire penală, nu se manifestă în favoarea acuzării sau a apărării și nu exprimă alte interese decât interesele legii. În conformitate cu prevederile art. 26 alin.(3) Cod de procedură penală, sarcina prezentării probelor învinuirii îi revine procurorului.

Potrivit jurisprudenței naționale, având în vedere dispozițiile art.6 din CEDO, după o hotărâre de achitare pronunțată de prima instanță, instanța de apel nu poate nu este în drept să pronunțe o hotărâre de condamnare, bazându-se exclusiv pe dosarul din prima instanță, care conține depozițiile martorilor și declarațiile inculpatului, același dosar, în temeiul căruia fusese achitat în primă instanță. Instanța de apel urmează să procedeze la o nouă audiere atât a inculpatului, cât și a anumitor martori ai acuzării solicitați de părți (*hotărârile CEDO Popovici împotriva Moldovei din 27 noiembrie 2007, §72, și Dănila împotriva României din 8 martie 2007, §62-63*). Martorii acuzării se audiază din nou în cazul în care depozițiile lor constituie o mărturie acuzatorie, susceptibilă să întemeieze într-un mod substanțial condamnarea învinuitului (*hotărârea CEDO Spînu împotriva României din 29 aprilie 2008, §60*).

În baza principiului contradictorialității în procesul penal, principiu unanim recunoscut și susținut de jurisprudența Curții Europene pentru Drepturile Omului, sarcina probațiunii în ședințele de judecată în prima instanță și în instanța de apel îi revine acuzatorului de stat, fiindcă funcția acuzării este pusă pe seama procurorului. Curtea Europeană pentru Drepturile Omului, în hotărârea Capean contra Belgiei din 13 ianuarie 2005, a constatat că, în domeniul penal, problema administrării probelor trebuie să fie abordată din punctul de vedere al articolului 6 §2 și e obligatoriu, *inter alia*, ca sarcina de a prezenta probe să-i revină acuzării. Nerespectarea jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului și încălcarea prevederilor art.24 și art.26 din Codul de procedură penală, care îl obligă pe acuzatorul de stat, după o hotărâre de achitare pronunțată de prima instanță, să solicite audierea inculpatului în instanța de apel și să prezinte în ședința de judecată anumite probe în susținerea acuzațiilor penale aduse inculpatului, urmează să fie apreciată ca nesusținere a acuzațiilor penale în privința inculpatului în cadrul examinării apelului declarat împotriva sentinței de achitare. Ignorarea jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului și încălcarea prevederilor art. 24 și art. 26 din Codul de procedură penală lezează dreptul inculpatului la un proces echitabil, drept garantat de art.6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (*Hotărârea Plenului CSJ a RM din 12.12.2005, nr.22 Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel*).

Instanța de apel nu a respectat aceste prescripții de drept, deoarece, potrivit părții descriptive a deciziei contestate (*pct. 5. din decizie*):

a) nu a apreciat fiecare probă separat și în coroborare, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității, nu a indicat motivele pentru care a respins probele apărării și nu a înlăturat divergențele în declarațiile martorilor acuzării Gușă S. și Paraschiv V., date în cadrul urmăririi penale și în fața instanței de fond.

b) în pofida principiului contradictorialității în procesul penal și a

jurisprudenței nominalizate, se observă că, conform procesului-verbal al ședinței de judecată a instanței de apel, procurorul, în cadrul rejudecării cauzei potrivit regulilor generale, nu a solicitat să fie cercetate direct și nemijlocit probele decisive ale acușării, în special a martorilor oculari Gușă S. și Paraschiv V. (*f. d. 67*).

Este adevărat că instanța de apel a dat citirii probelor scrise, examinate de prima instanță, consemnându-le în procesul verbal al ședinței de judecată, dar din propria inițiativă, încălcând astfel principiul contradictorialității procesului penal, deoarece a selectat și invocat din oficiu probe pe care le-a utilizat și pus la baza hotărârii de condamnare a inculpatului, adică în defavoarea ultimului, subminând competența exclusivă a acuzatorului de stat.

Circumstanțele expuse atestă în mod lucid că instanța de apel nu a judecat cauza penală în condițiile legii, deoarece a adoptat o hotărâre care nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția, că recursul ordinar este întemeiat.

Conform art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală instanța de recurs casează total hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Dat fiind că încălcările normelor procedurale specificate, comise de către instanța de apel, constituie erori de drept prevăzute în art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și care nu pot fi corectate de către instanța de recurs, se impune soluția admiterii recursului declarat, casării totale a deciziei contestate și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să țină cont de împrejurările expuse, să înlăture erorile menționate, să judece cauza în strictă conformitate cu legea, să adopte o hotărâre legală și întemeiată.

7. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c), alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de avocatul Natalia Bayram, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 13 mai 2010, în privința inculpatului Doncă Gheorghe Ion și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată, pronunțată integral la 23 februarie 2016.

Președinte

Nicolae Gordilă

Judecători

Iurie Diaconu

Elena Covalenco

Liliana Catan

Ion Guzun